

АБОНАМЕНТЪ:

За България год. 20 л.
6 м. 12 л.
За странство . 40 л.

Един брой 20 стот.

ДОБРУДЖА

Орган на Централния Добруджански Народен Съвет

Градската Библиотека

Варна

ЗА ОБЯВЛЕНИЯ

се плаща по споразумение.

Адресъ:

ул. „Левски“ № 16
Телефонъ № 196Излиза
сряда и събота.

Ръкописи не се връщатъ.

Нашето спасение

Едно чувствително подобрение на отношенията между Ромъния и Сърбия се констатира напоследък. Дали това подобрение е резултат на отдавна проектираната комбинация на Венизелосъ за възстановяването на стария букурещки съюз между Ромъния, Сърбия и Гърция, или пък въ случая ние имаме работа с първите стъпки на новата ориентировка на френската политика, за която се застъпва „Танъ“, — още не е ясно. Свѣдѣнията за това, което става въ Европа, у насъ идватъ късно и съвършено осакатени и българският журналистъ е принуденъ да гадва върху събитията или пък да ги колава с логическа съпоставка на фактите.

Ромъния и Сърбия иматъ не едно основание, което ги кара да държатъ помирение помежду си чрезъ компромисни рѣшения. Най-важното отъ редицата основания, безъ съмнѣние, е въпросътъ за защита на малцинствата, прѣвидено въ Сенъ-Жерменския договоръ съ Австрия. Около тоя въпросъ и двѣтъ страни прѣживѣха дълги и мъчителни министерски кризи, които заплашаха да се изродятъ въ вътрѣшно политико-обществени кризи. Тая опасностъ, впрочемъ, и до днесъ не е още избѣгната.

Както сѣрбитѣ, тъй и ромънитѣ виждаха и виждатъ въ исканieto на великитѣ сили за защита на малцинствата едно послѣдство върху държавния имъ суверенитетъ, което свежда блѣновецѣ имъ за величие до нищо. Тоя аргументъ наистина има своята тежестъ отъ юридическа глѣдна точка, но му липсва убѣдителностъ поради отсъствието на морални елементи.

Сѣрбитѣ, напримеръ, се съгласиха да приематъ покровителството на малцинствата, което се иска у тяхъ, ако то не засѣгне Македония, или по-право, ако не засѣгне земитѣ, които Сърбия е придобила прѣди 1914 година. Мотивитѣ на сѣрбитѣ да искатъ тая корекция не е трудно да се разбератъ: „неопрѣдѣления славянски елементъ“, който живѣе въ Македония, тѣ искатъ да го асимилиратъ — да направятъ македонцитѣ сѣрби съ всички добри познати намъ, но малко известни въ Европа „културни сѣдства“.

Ромънитѣ, отъ своя страна, отлично разбиратъ, че ако Европа, респективно лигата на народитѣ, поиска рѣшително да приложи правото си на покровителство надъ малцинствата, ромънското правителство нѣма да бѣде оставено спокойно нито минута. Защото въпроса за мащането на малцинствата въ Ромъния не е само въпросъ за асимилация, но и такъвъ за възнаграждение на една хищнишка администрация, върху плещитѣ

на която се кръпи феодално-чокойският режимъ. Ромънската администрация — гражданска и военна — навсѣгдѣ, дѣто Ромъния простре своя суверенитетъ, дѣйствува по една и съща система. На това се дължи, че „братята ромъни“ въ Бесарабия и Буковина викатъ за помощъ не по-малко отъ „варваритѣ“ българи въ Добруджа. Бандитскиятъ походъ пъкъ въ Унгрия ще остане уникумъ въ „културната история“ на човѣчеството прѣвъ XX вѣкъ. За Ромъния, слѣдователно, въпросътъ за покровителството на малцинствата е единъ въпросъ за прѣмахване на днешния режимъ и на чокойскитѣ привилегии.

Но, както, Ромъния тъй и Сърбия, рано или късно ще бѣдатъ принудени да се подчинятъ на исканията на великитѣ сили; цѣлниятъ въпросъ сега е, какъ да се сведе това покровителство до проста формалностъ. И за да дѣйствуватъ заедно въ това направление сѣрби и ромъни пиратъ прѣди всичко да прѣмахнатъ взаимнитѣ си вражди.

Интересно е, че въ момента, когато сѣрбското правителство прави публични декларации за установяването на сѣрбско-ромънско споразумѣние по спорнитѣ въпроси, делегатътъ на Ромъния при конференцията Вайда Воеводъ напуска Парижъ и сега се намира на пътъ за Букурещъ. Отзовава ли е той, или въ отношенията между Ромъния и Съглашенето е настѣпилъ новъ обрѣтъ, не може да се разбере. Има признаци, обаче, че цѣлото политическо положение, установено слѣдъ войната, се ревизира.

Отъ Токио съобщиха, че наскоро ще се почнатъ прѣговори за възстановяването на стария англо-японски съюзъ. Противъ кого? Въ случая тоя въпросъ не ни интересува; по-важно е да констатираме, че системата на съюза, който докара разгрома на Германия, се разлага и всѣка отъ съглашенскитѣ страни дѣри да се гарантира противъ евентуалноститѣ чрезъ нови политически комбинации. На тая нова ориентировка се дължи и свѣта на в. „Танъ“, да се образува единъ съюзъ между Франция, Италия и Ромъния, къмъ който да се присѣдинятъ: Сърбия, Гърция, Полша и Чехо-Словакия. Характерно е, че и въ двата нови съюза, обектътъ е прѣди всичко Германия и Русия. Специално за англо-японския съюзъ, вѣроятно, се има прѣдъ видъ и Америка, чийто покровителство надъ Китай, както изглежда, твърдѣ много смуцава японцитѣ.

Всячко показва, че „трайниятъ миръ“ си отива прѣди да имаме миръ — въобще. Ромънитѣ и сѣрбитѣ използватъ това положение, за да се отърватъ отъ досадното за

тѣхъ покровителство на малцинствата. Тука се намира, вѣроятно, тайната на новата ориентировка на сѣрбско-ромънската политика.

Македонци и добруджанци, значи, ще трѣбва да се простятъ и съ иллюзията, че могатъ да намѣрятъ защита поне прѣдъ лигата на народитѣ. Какво имъ остава тогасъ?

Надеждата на бѣдещето, която надежда трѣбва да бѣде очистена отъ иллюзитѣ на сепаративнитѣ стрѣмления. Българскиятъ елементъ трѣбва да се сдуши въ името на обединението на нацията, а не въ механическото обединение на дѣятелитѣ. Само тъй ние ще прѣдставляваме една, реална сила, за която ще се държи смѣтка при новитѣ политически комбинации. Иначе, ние ще загинемъ и като народъ, и като държава.

М. Бончевъ.

Слѣдбата на Цариградъ.

Тревога въ грѣцкия лагеръ.

Слѣдбата на Цариградъ е тѣсно свързана съ слѣдбата на дунавскитѣ устия, а слѣдователно и съ бѣдещето на Добруджа. Отъ това слѣдва, че ние, добруджанци, трѣбва да слѣдимъ съ особено внимание какво става около въпроса за Цариградъ, по който до сега бѣха се очертали три възможности: да се даде на Гърция, да се даде на Русия и да се неутрализиратъ Пролититѣ подъ протектората на лигата на народитѣ, която да възложи мандата за управлението на Цариградъ върху Америка.

Обратътъ, който се забѣлзва напоследъкъ въ Англия, съ цѣлъ да се създаде една чегвърта възможностъ за рѣшението на цариградския въпросъ, силно смуцава грѣцитѣ.

За същността на тоя обратъ ни дава прѣдставление една статия на „Морнингъ Постъ“, която цитиратъ грѣцкитѣ вѣстници.

Статията започва съ много изкусно наредени доводи, стремежи се да докаже, че даването мандатъ на Америка надъ Турция не е съгласно съ духа на американското племе. Сетнѣ изтъква, че да се даде мандатъ на Гърция надъ Цариградъ, туй би значило да се започне едно ужасно взаимно изгѣбление между турци и грѣци и слѣдъ многобройни разсѣждения достигна до слѣдното заключение:

„Защо това да не се възложи на Англия? Ние имаме Египетъ, а ще имаме Палестина и Месопотамия. Можемъ ли да се чувствуваме сигурни въ тѣзи области, докато Цариградъ се намира въ чужди рѣцѣ, може би, вражески? Приемайки мандатъ, ние опростотворяваме въпроса за Египетъ, Месопотамия, Палестина и Индия. Цариградъ е ключъ за всички тия страни и, ако ние нѣмаме този ключъ въ рѣцѣтъ си, ще ни бѣде невъзможно да задържимъ азиатскитѣ си владѣния“.

Статията завършва така:

„Ако Цариградъ стане английски, спокоествие ще царува въ вилаетитѣ. Турцитѣ се научиха отъ Египетъ и Индия, че английското владичество е леко, великодушно, културно и търпимо, че не експлоатира безжалостно поданицитѣ си и че имъ дава широки свободи. Съюзницитѣ нѣма да направятъ никаква забѣлжка, защото знаятъ, че Англия е добила голѣма опитностъ въ управлението на азиатскитѣ народи.“

Къмъ тая статия парижкитѣ кореспондентъ на грѣцкия в. „Патрисъ“, прибавя слѣдната бѣлжка:

„Такива сѣ английскитѣ схващания за Турция. Има и френски схващания по тоя въпросъ. Френскиятъ печатъ не вѣрва вече, че Америка ще приеме мандатъ въ Турция. Той вижда, че Англия на всѣки моментъ е рѣшена да разрѣши турската проблема.“

Въпросътъ за Сирия, който за моментъ развѣлнува общественото мнѣние въ Франция (изобщо апатично и неинтересуващо се за никакъвъ външенъ въпросъ, който не би билъ въ връзка съ страха отъ засилване на Германия), бѣде изгладенъ вече и възбуждението на духоветѣ значително е спаднало, благодарение главно на англо-френската спогодба отъ 1 септември.“

Руската криза.

Борбата между Германия и Съглашенето. Ролята на Полша.

„Таймсъ“ публикува на уводно мѣсто една симптоматична статия, въ която, между другото, се казва:

„Като взема поволъ отъ бързото напѣждане на армията на генералъ Деникинъ, близкитѣ разгроми на болшевиизма и оттеглянето на английскитѣ войски отъ Русия, вѣстникътъ продължава:“

„Важно е да се отбѣлжи, че тѣмо, когато ние се оттегляме, германцитѣ, убѣдени въ близкия край на болшевиизма, сѣ рѣшили да си осигурятъ ръководството въ неговия разгромъ. Борбата не е между болшевицитѣ и тѣхнитѣ руски неприятели: „това е борба между германцитѣ и съюзницитѣ въ рускитѣ работи“.

Като се спира на факта, че политиката на Германия е да замѣсти Австрия съ Русия, да използва търговскитѣ възможности на послѣдната, както и да постигне върху положението на Англия, като азиатска сила, вѣстникътъ заключава:“

„Ние трѣбва да съпоставимъ фактитѣ. Най-крупниятъ отъ тѣхъ е, че една твърдѣ опасна конспирация се готви срѣщу побѣдата на Съглашенето и особено срѣщу Англия. Ние трѣбва да дѣйствуваме, и то бързо. Каква трѣбва да бѣде нашата политика? Първо, ние трѣбва да принудимъ германското правителство да разпусне войскитѣ, които дѣйствуватъ като неговии агенти или като такива на една бѣдеща реакция въ източното балтийско крайбрежие. Второ, ние трѣбва да дадемъ морална подкрѣпа на онѣзи елементи въ Русия, които сѣ способни да образуватъ една здрава държава. Успѣхътъ на германскитѣ планове зависи и отъ това, дали германцитѣ ще могатъ да привлѣкатъ къмъ себе си рускитѣ неприятели на болшевиизма. Ние трѣбва да изоставимъ нашата нерѣшителностъ и да докажемъ, че сме лезаинтересовани приятели на нова Русия. Най-сетнѣ, ние трѣбва да дадемъ подкрѣпа на Полша, отъ която да издигнемъ една постоянна и солидна бариера между Германия и Русия. Полша е естественниятъ водител на силитѣ за независимъ национализъмъ въ източното балтийско крайбрежие. Съ нейна помощъ не само тази, но и всички бѣдещи конспирации между реакционеритѣ въ Русия и Германия могатъ да бѣдатъ разтурени. Безъ това, нашата нерѣшителностъ и бавностъ ще бѣдатъ тежко наказани.“

Положението

Ромжиските вѣстници отъ 27. X, като разглеждатъ вътрѣшното положение на Ромжия, пишатъ:

Три нови причини сж прѣдизвикали откриването отново на вътрѣшната политическа криза въ Ромжия: енергичната постѣпка на оппозицията въ кралството, рѣшението на управителния съвѣтъ отъ Ардилъ досѣжно поведението, което трѣба да се държи по отношение правителството на военната диктатура, и послѣдните ноти на мирната конференция.

Извѣстно е, че г. Юлиу Маниу, прѣдседател на управителния съвѣтъ отъ Ардилъ, е билъ приетъ на ауденция отъ краля въ Синая.

По този случай г. Маниу е връчилъ на краля едно изложение, подписано отъ всички членове на съвѣта, чрезъ което се умолява да отстрани правителството на военните и да вземе нужните мѣрки, за да се гарантира пълна свобода въ изборитѣ.

„Танъ“ (26. X.): „Въ възраженията, връжени относно условията за миръ, българската делегация се изказала противъ отстъпването на Тракия, чиято окупация била вече почната отъ съюзните сили. Въ подкрѣпа на своята теза българитѣ привеждатъ етнически и

исторически доказателства и прѣдлагатъ плебисцитъ. Тѣ искатъ да имъ се възвърне сѣжко и областта на Струмица, която споредъ проекта за миръ, имъ се отнема.

Гръцката делегация при конференцията за мира е отговорила на изложението на българската делегация относително политиката на България и нейните претенции върху Тракия. Следъ като посочва, че българската политика до момента на поражението е била напълно враждебна къмъ Съглашението, мемоарътъ се мчи да докаже чрезъ най-убѣдителни исторически документи, че България не е имала никога прѣзъ вѣковетѣ и най-малкитѣ прѣва надъ Тракия.

Мемоарътъ посочва хитросѣта, съ която българската делегация иска да вкара помациитѣ (мюсюлманизирани) въ своята смѣтка, за да увеличи по тоя начинъ числото на българитѣ южно отъ Родопитѣ. Тѣзи помаци не сж прѣставали да се борятъ срѣщу българитѣ.

За признанията, които Венизелосъ направилъ прѣзъ 1913 г. и констатацията на незаинтересованитѣ чужденци относно етническия съставъ на Тракия, гръцкиятъ мемоаръ не казва, разбира се, нищо. Интересно е, защо българитѣ именно сж правили възстания въ Тракия, когато тамъ нѣма българини.

Бесарабскиятъ въпросъ

Отношенията между Русия и Ромжия.

Въ Парижъ, подъ редакцията на В. Л. Бурцевъ, се издава руския в. „Общее Дѣло“ съ силни съглашенофилски тенденции. Въ бр. 60 отъ 21 октомври вѣстникътъ помѣства една бѣлѣжка по бесарабския въпросъ, въ която се казва: „Вѣстникътъ укорява мѣлчатѣ по бесарабския въпросъ. Ония вѣстници пъкъ, които помѣстватъ бѣлѣжки по тоя въпросъ, не скриватъ, че се интересуватъ не отъ Бесарабия и нейната сѣдба, а отъ Ромжия. Между това, трѣба безъ закъснение да се признае, че бесарабскиятъ въпросъ е твърдѣ съществено.“

И по-рано въ Бесарабия се правѣха опити за възстание съ цѣль да се изгонятъ ромжинитѣ. По-късно пъкъ, само слухове за приближаването на доброволческата армия къмъ Одеса бѣха достатъчни за да се изпратятъ нови депутации отъ бесарабското население при Деникина съ молба за защита. Русия, която възкрѣсва, нима може да не помогне на своитѣ дѣца, на своитѣ граждани, които я молятъ за защита?

Врѣме е да се разбере, че бесарабскиятъ въпросъ трѣба да се разрѣши съ плебисцитъ, иначе, рано или късно, войната между Ромжия и Русия ще стане неизбежна. Какъ не може да се разбере, че при необикновения подема на руското национално чувство, което даде възможностъ, започвайки съ единъ отрядъ отъ 600 души (Корниловъ), да се създаде днешната освободителна армия, — всѣкаво оскѣрбление на това чувство никога нѣма да се прости? Когато съ мъченическитѣ усилия на единъ народъ се възражда неговата държава, не е врѣме тия, които се наричатъ негови приятели, да отнематъ съ насилие частъ отъ държавата му.

Тия, които се наричатъ приятели на Русия, трѣба да знаятъ, а сѣщо и да помнятъ, че утрѣ тѣ ще брѣтатъ едно население отъ 140 милиона. . . Ако сега, когато Русия не е достатъчно укрѣпнала, се признае, че е допустимо насилствено рѣшение на бесарабския въпросъ съ помощта на ромжиската армия и противъ волята на бесарабитѣ, — то защо да не се допусне намѣсата на руската армия въ защита волята и правата на бесарабското население? Друго рѣшение на бесарабския въпросъ, освѣнъ плебисцита, не може да има и е врѣме да се разбере, че всѣко друго рѣшение ще бѣде незаконно и затова незадѣлжително.

Незадоволството на ромжинитѣ.

Бѣдешата роля на ромжинитѣ.

Г. Бертъ-Жоржъ Голи обнародва въ „Онионъ“ отъ 18 октомври впечатления си отъ едно пътуване до Цариградъ, прѣзъ Букурещъ. Като говори за Ромжия, той пише: „Оплакванията „на ромжинитѣ“ противъ Съглашението сж твърдѣ силни и неприязньта спрѣмо Америка е остра; въпросътъ за петрола и въпросътъ за малцинствата — ето двѣтъ причини за огорчение. Америка иска приоритета върху ромжиския петролъ; тѣ не се спира и прѣдъ принудителни похвати; Америка налага правото на малцинствата; това е свѣршека на свѣта, казватъ въ Букурещъ, „и триумфа на Израилъ, който господствува въ Вашингтонъ, както и въ Лондонъ“. Парижъ не се намѣсва и се дезинтересира. Но нали има „между Франция и насъ едно неразривно родство, една общностъ на мисли, идеали и интереси“.

Точното приложение на закона за малцинствата, споредъ Жоржъ Голи, щѣло да бѣде за Ромжия „една истинска съсия и би разюздало народнитѣ страсти“. Ромжискиятъ селенинъ билъ най-мирното и най-труднолюбиво сѣщество, но той искалъ да бѣде господаръ на своята нива (?) и „Уилсоновитѣ принципи прѣхвърлятъ неговата логика“.

Особено въ Кюстенджа било лесно да се разбере, че „Ромжия е естествена прѣграда противъ московската неизвѣстностъ, както ние (французитѣ) сме стѣната, която възпира германизма“.

Френцитѣ за българския отговоръ до мирната конференция.

Отзиви на печата.

„Льовръ“ (25. X.): „Изглежда твърдѣ невѣроятно да бѣждатъ нанесени съществени измѣнения въ условията за миръ прѣдложени на България. Срѣбскитѣ искания, отъ етническа гледна точка, може би, не сж справедливи, но необходими отъ политическа гледна точка. Областта на Струмица би била една опасна военна база за прѣкъсването на желѣзнопътнитѣ съобщения между Бѣлградъ и Солунъ и затова е разумно тази областъ да се пристѣпва къмъ Сърбия, Южна Добруджа, оставена на ромжинитѣ, е много богата областъ, населена изключително съ Българи. Но все пакъ трудно е да се вземе отъ нашитѣ съюзници, за да се даде на нашитѣ врагове. Относно въпроса за Тракия, признато е, че не трѣба да се отнема на България икономическия излазъ на Егейско море, но този изходъ ще стане иллюзоренъ, ако зависи отъ гръцки власти. Тракия, върѣйки пледоаритѣ на гръцкото правителство, трѣба да бѣде повѣрена на френски и английски комисари, докато истинското желание на жителитѣ се изяви свободно. Клаузата, която дава тази страна въ гръцкото управление, е безспорно една грѣшка и опасностъ за бѣдешето.“

„Журналъ де Деба“ (25. X.): „България иска измѣнението на българо-ромжиската граница. Но явно е, че Върховниятъ Съвѣтъ ще отговори и на тѣзи искания съ формаленъ отказъ“.

ХРОНИКА

Вчера е била изпратена отъ Цариградъ до народнитѣ комитети въ Босилеградъ, Струмица и Трънъ свѣдѣната телеграма:

Сѣбрани да изкажемъ нашия силенъ протестъ противъ постѣгателството върху народното ни тѣло, отъ Царския бродъ на нашата китна, но измѣнена ролина, ние ви пращаме сърдечни привѣти и зовъ за бодростъ, постоянство и борба.

Българскитѣ писатели и журналисти.

Министрѣтъ на вътрѣшнитѣ работи е утвърдилъ устава на народния комитетъ за борба противъ скжпотията, спекулата и контрабандата.

— Комитетътъ ще има засѣданне на 2 ноември т. г., 3 часа слѣдъ обѣда въ стопанското училище „Мария Луиза“, на ул. „Алабинска“ и „Ливеле“.

— Умоляватъ се всички комитети, образувани въ провинцията за борба противъ скжпотията, спекулата и контрабандата, да вѣзватъ въ връзка съ софийския комитетъ, за да се организиратъ въ едно цѣло. Адресъ: Прѣдседател на народния комитетъ за борба противъ скжпотията, спекулата и контрабандата, Н. Бижевъ, ул. „Неофитъ Рилски“ № 35, София.

Българскитѣ пари въ Тракия. Съгласно едно постановление на главнокомандующия източната армия, генералъ Франше д'Епере, забранява се вноса на български банкноти въ западна Тракия отъ 4 до 13 ноември. Нарушителитѣ на тази разпоредба ще се наказватъ съ конфискуване на банкнотитѣ имъ, а при повторение, освѣнъ това, съ затворъ и глоба.

Лицата, които отиватъ въ западна Тракия, било за да се установятъ тамъ на мѣстожителство, било само за едно опрѣделено врѣме, било за да се върнатъ по домоветѣ си, или които само минаватъ прѣзъ територията, ще могатъ да взематъ съ себе си извѣстна сума, размѣра на която ще се опрѣдѣли отъ комендантитѣ на окръжията. На сжщитѣ лица ще се правятъ необходимитѣ улеснения, за да могатъ да депозиратъ въ частни или обществени каси ония банкноти, които не ще имъ се позволят да запазятъ у себе си при влизането въ западна Тракия.

Печатница „Гутенбергъ“ — София.

Добруджа подъ ромжиско робство

Благословенъ край. — Политиката на ромжинитѣ. — Турцитѣ за българското управление.

Турскиятъ ученъ Халилъ Елибъ бей, добруджанецъ, въ единъ отъ послѣднитѣ броеве на цариградското земледѣлско списание „Чифчи Донясъ“ публикува слѣдната статия за сѣдбата на Добруджа:

„Добруджа!... Като си спомнямъ това име, азъ виждамъ едно обширно поле, нива съ своитѣ златокласи постѣви, — виждамъ Добруджа обвѣната въ градина отъ трудолюбивитѣ си чада.

Всемогщиятъ е надарилъ тоя край съ всичкото възможно плодородие, защото страдащитѣ отъ призрака на гладъ само тукъ намиратъ лѣкъ. Тукъ е складътъ на зърнени храни на цѣлия Балкански полуостровъ; тукъ, въ тази малка Месопотамия сж заселени най-трудолюбивитѣ синове, както на турското, така и на българското племе, които добиватъ златнитѣ зърна отъ напоенитѣ съ собствения имъ потъ ниви.

Пообиколете селата и вие ще констатираете свойството на племето ни благородство, гостоприемство, взаимна помощ, както и редъ още други благородни качества. Тукъ съсѣдватъ българинъ жѣне и коси сѣтитѣ на турчина, а послѣдниятъ оказва своята помощ въ хармана на приятеля си българинъ и т. н. . .

Съ вѣкове двѣтъ племена — българи и турци — сж живѣли братски. Единиятъ съ своята култура, другиятъ съ своята национална добродѣтел, тѣ сж успѣли да издигнатъ тоя кѣтъ въ цвѣтуещъ земенъ рай на благоденствието.

За съжаление, обаче, трѣба да констатираме, че „сѣвернитѣ вѣяния“ разоряваха и опустошаваха тоя край, златнитѣ ниви и зеленитѣ поля на който бидоха напоени съ човѣшка кръвъ. . . Отъ градина на охляностъ и щастие, този край стана гнѣздо на катастрофи и нещастия. . .

Ето вече половинъ вѣкъ, а особено отъ седемъ години насамъ, чадата на тази многострадална земя, българи и турци, сж подложени на най-горчиви изпитания и страдания и се принудиха да напушатъ своитѣ огнища и, немилосърдно, лишени отъ всичко, да се скитатъ по свѣта.

Спомнямъ си, че въ навечерието на общата война, когато бѣхъ въ Добруджа, азъ се явихъ при окръжния управител ромжнецъ да му се оплача за лошото третиране на монѣ сънародни-

ци-турци, които ромжискитѣ официални власти принуждаваха да се изселватъ. „Високоинтелигентниятъ“ префектъ, безъ да се двоуми и стѣснява, ми заяви буквално слѣдното:

„Нашата политика въ нова Ромжия, т. е. въ Добруджа, се ръководи отъ това, да не допускаме да останатъ повече отъ 25—30 процента турци или българи — въобще чужди елементи. Това ни се налага отъ сегашното положение на нѣщата и ние болшинството на подчиненитѣ ни чужденци трѣба да обрнемъ въ малцинство. За да осигуримъ това, излишѣкътъ отъ чуждитѣ елементи трѣба да се изсели.“

Да признаемъ факта, че сравнително съ другитѣ балкански държави, въ България, гдѣто живѣятъ нѣколко стотини хиляди турци, послѣднитѣ се третиратъ добръ и се ползуватъ напълно отъ конституционнитѣ права и свободи на страната. Официалнитѣ български власти никога не сж принуждавали турцитѣ, както това правятъ ромжинитѣ, да напушатъ роднитѣ си огнища; напротивъ, тѣ винаги сж се противопоставили на желанието на мохамеданитѣ да се изселватъ. Никѣдъ изъ България не е чуто нашитѣ дѣца насилствено да бѣдатъ изпращани въ български училища, а въ Ромжия, която претендира за по-висока култура, властитѣ принудително тикатъ 5—7 годишни турчета и българчета въ тѣи нарѣченитѣ „дѣтски градини“ за да ги лишатъ отъ националното имъ съзнание и възпитание. . .

Фактитѣ, компрометирующи ромжиското управление, сж изобилни и за цитирането имъ сж нужни цѣли токове.

Желателно и наложително е хуманната конференция да разрѣши частъ по-скоро добруджанския въпросъ върху етническия принципъ, за да се тури веднѣжъ за винаги край на произволитѣ и изстѣпленията на ромжискитѣ власти надъ инородното болшинство тамъ. Дано да бѣдемъ чути“.

Четете в-нъ „Добруджа“.

